

K
O
Z
Y
Z
O
K
V
T
A
R
I

1965

2

HIRADÓ

=====
K Ö N Y V T Á R I H I R A D Ó
Fejér megye közművelődési könyvtárosai számára
/körlevélként/
=====

Uj munkaév elején...

Mire kézbeveszik Munkatársaink Híradónknak ezt a számát, megindult az új népművelési év.

Az új munkaévben tovább kell javítani munkánk tervszerűségén és a tartalmi tevékenység színvonalán.

Az első törekvés megvalósítása érdekében küldtük ki munkatársainknak a 7. számú módszertani füzetünket, amelyben részletes utbaigazítást, tanácsot adtunk a helyes tervezéshez. A községi könyvtárak munkatervének - formailag is összefogottabb - elkészítéséhez, az utmutató utbaigazításait követő formanyomtatványt bocsátottuk a községi könyvtárosok rendelkezésére.

A munkatervi nyomtatvány és az utmutató azonban csak segédeszköz lehet, mert - a kapott segítség felhasználásával - minden egyes könyvtárosnak a maga községének sajátos körülményei, adottságai alapján kell a munkatervet elkészítenie. A jó munkaterv biztos iránytű és ellenőrző eszköz a rendszeres, tartalmas könyvtári munka megvalósításához.

Ezért kérjük munkatársainkat, hogy aki még nem küldte be munkatervét a járási /megyei/ könyvtárhoz, az sürgősen küldje be. Járási módszertanosaink ugyanis, mind az elkészített munkatervvel kapcsolatban, mind annak végrehajtása során rendszeresen együtt kívánnak működni munkatársainkkal és tanácsaikkal elősegíteni a munkatervi feladatok maradéktalan, jobb megvalósítását.

A másik feladatcsoport a tartalmi munka megjavításával, fokozásával függ össze.

Itt elsősorban feladatunk a megfelelő mennyiségű és minőségű könyvállomány beszerzése, illetve kialakítása. Vizsgáljuk meg a községi könyvtár állományát - a raktári katalógus és a törzsállomány jegyzék segítségével, összehasonlításával - és jegyezzük fel a hiányosságokat. A beszerzésre előjegyzett műveket igyekezzünk a Könyvtárellátó új műveket tartalmazó megrendelési és a készlet-tájékoztató jegyzékein megrendelni.

Nézzük meg alaposan milyen könyveket nem kölcsönöznek hosszabb idő óta és próbáljuk megkeresni annak okát. Ha indokolatlanul nincs kereslet valamely könyv iránt, akkor gondolkodjunk azon, mi módon kelthetjük fel az olvasók érdeklődését /könyvek ajánlása személyes beszélgetés során, kiállítás, ajánló polcokra kihelyezés, ajánló könyvjegyzék stb./ Ha pedig indokolt az olvasók tartózkodása /tul. magas színvonalu feldolgozás pl. egyetemi tankönyv, akadémiai tudományos mű, vagy ha a község lakóit alig, vagy egyáltalán nem érdekli pl. olyan mezőgazdasági könyv, melynek tárgya nem vonatkozik a község mezőgazdasági tevékenységére/, akkor a szerzeményezés során gondoljunk erre a körülményre is és csak olyan könyveket szerezzünk be - az amugyis szűk beszerzési keretből - amelyeket minél többen fognak elolvasni.

További feladatunk a tartalmi munka megjavítása terén az ismeretterjesztő irodalom és szakirodalom olvastatásának fokozása. Itt a könyvtáros leleményességére, irodalomismeretére, a társadalom helyi szükségleteinek /politikai, gazdasági, kulturális igényeinek/ felismerésére van szükség. Gondosan vizsgáljuk meg az előző időszakok /év, negyedév, hónap/ során kikölcsönzött művek tartalomszerkezeti megosztását. Nézzük meg mennyi ismeretterjesztő művet olvastak, milyen körülmények között és mennyi újabb igény vagy szükség egyik vagy másik

ismeretág könyveire, mint ahogy az az adatokból kitűnik. Ne menjünk el a kérdés mellett könnyedén azzal a megjegyzéssel, hogy "nem érdeklődik senki". Teremtünk igényt, keltsünk érdeklődést egyes irodalomcsoportok, egyes művek, írók iránt. Ebben segíthetnek az író- /szakíró/-olvasó találkozók, ajánló könyvjegyzékek /bibliográfiák/, az ajánlópolcra kihelyezett könyvek, a könyvkiállítás, az ismeretterjesztő előadással összekapcsolt könyvajánlás.

A harmadik feladatsoport az eredményes könyvtári munka területén a kulturált, megfelelő méretű és berendezésű könyvtárhelyiség kialakítása. Sok helyen megvannak a feltételek /megfelelő nagyságu helyiség, beszerzési keret a berendezési tárgyakra/, csak éppen egy kis törődés, társadalmi összefogás, izlés, vagy éppen csak takarítás szükséges a szép, vonzó, használható könyvtárhelyiség megvalósításához.

Ezzel a feladatsoporttal függ össze elsősorban az az újabb feladat, hogy meg kell teremteni a község társadalmának /társadalmi szervei és aktivái/ és a községi könyvtár állandó gyümölcsöző együttműködését. Sok személyi és egyéb körülmény akadályozza, vagy nehezíti ezt, de ennek ellenére sem mondhatunk le róla, mert a könyvtáros bármilyen lelkes, ügybuzgó, ügyes ember is legyen, egymaga nem képes az olvasás, az olvasómozgalom elterjedését megvalósítani. A könyvet szerető társadalmi aktivák sok lehetetlennek látszó feladat megoldását segítették már megvalósításához. A kapcsolat megteremtésére jó alkalom az újjászervezendő községi könyvbarát bizottságok létrehozása.

Befejezésül - látván az előbb felsorolt elég sok feladatot - ismételten a teendők tervszerű, gondos összeválogatására és megvalósítására hívom fel Munkatársaink figyelmét, s ehhez a munkához kívánunk jó egészséget, sok erőt és lelkesedést.

dr. Kerekes András

Őszi Megyei Könyvhetek

1965.

A könyvnek, az irodalom falun való népszerűsítésének és a falusi könyvterjesztés fejlesztésének egyik leghatásosabb akcióját, az Őszi Megyei Könyvheteket ebben az évben október 1-től december 15-ig rendezzük meg.

Az elmúlt évi tapasztalatok hasznosításával idén még vonzóbbá, tartalmasabbá kívánjuk tenni ezt a művelődéspolitikai szempontból jelentős akciót. Az Őszi Megyei Könyvhetek célja a könyv és az olvasók találkozásának elősegítése, a könyv iránti igény felébresztése, ébrentartása és a falusi olvasótábor növelése. Különösen a mai magyar irodalom, elsősorban a szocialista mondanivalójú művek és a mezőgazdasági szakirodalom népszerűsítését tűzzük ki feladatul.

A járási könyvbarát-bizottságok a következő helyeket jelölték ki az ünnepi könyvnap megrendezésére:

Előszállás	Csösz	Fehérvárcsurgó
Kálóz	Kápolnásnyék	Kőszárhegy
Lovasberény	Dég	Sárbogárd

Az Őszi Könyvhetek megyei megnyitója Előszálláson volt az október hó 3-án megtartott könyvbarát-nap keretében.

A bizottságok a községi könyvnapok megrendezéséhez a következő programot ajánlják:

Reggel 6-7-ig Zenés ébresztő a Községi hangos híradó felhasználásával. Zene közben ismertetni kell a nap községi rendezvényeit, -- a könyv és az olvasás jelentőségét.

9 órától "Irodalmi fejtörő" uttörő és KISZ fiatalok részére.

A "játékvezetőt" lehetőleg a helyi pedagógusok közül kell felkérni, ha helyben nincs vállalkozó a TIT-en keresztül. A vetélkedő közben a helyi műkedvelők adjanak műsort. /Szavalat, jelenet, zene, énekszám, stb./

Délután Folyamatos háztól-házig könyvadás uttörők bekapcsolásával.

11 órától Filmmatiné a mai magyar irodalom megfilmesített alkotásából.

Délután

3 óra "Író-olvasó találkozó"

Meghivottak részvételével. A találkozó célja, hogy a község politikai vezetői /párt, tanács és tömegszervezeti vezetők, tisztségviselők stb./, értelmiségi dolgozói /pedagógusok, orvos, gyógyszerész, mezőgazdász, stb./ és legjobb olvasói baráti beszélgetésen ismerkedjenek az íróval, illetve ismertessék meg a község életével, problémáival stb. Így e célkitűzésnek megfelelően azokat hívjuk meg a találkozóra, akik a beszélgetésben termékenyen részt is vesznek.

Este

18 óra "Irodalmi est"

Zenés irodalmi műsor. Célja a nap jelentőségének tudatosítása.

Az irodalmi műsort vezesse be egy rövid, színes előadás az olvasás, művelődés jelentőségéről. A mai magyar irodalomról, könyvbarát mozgalomról. Központi előadóról a Megyei TIT gondoskodik, az igények szerint.

19.30-tól "Könyvbarát-bál".

Sanzon vagy táncdal énekes közreműködésével.

Felhívjuk könyvtárosaink figyelmét, hogy minden erejükkel segítsék az 1965. évi Fejér megyei Őszi Könyvhetek sikeres megrendezését.

Első nap a felnőtt könyvtárban.

Szeptember 25-én délután 5 órakor 70 fiatal olvasó iratkozott be a Megyei Könyvtár felnőtt részlegébe. Nem új olvasók. A gyermekkönyvtár nevelte őket olvasóvá, a könyvtár barátaivá. Szombaton délután ünneplő ruhában, meghatottan és várakozásteljesen gyülekeztek a gyermekkönyvtár búcsúztató ünnepségére. Megköszönték a gyermekkönyvtárosoknak a sok kedves könyvélményt, szeretettel emlékeztek meg búcsúszavaikban a gyermekkönyvtári rendezvényekről, a Könyvbarát Kör foglalkozásairól. Azután átvonultak a felnőtt könyvtárba, ahol a részleg könyvtárosai várták őket. Rövid tájékoztatás után könyveket válogattak, ismerkedtek a katalógusokkal, a kézikönyvekkel és a folyóiratokkal. Olvasó gyermekeink sokoldalú, érdeklődő, tanulni vágyó felnőttekké válnak – ezt figyelhettük meg első könyvválasztásukon, a könyvtárosokhoz intézett kérdéseiken keresztül. Ennek bizonyítására közöljük itt első felnőtt könyvtári kölcsönzésük elemző statisztikáját:

Klasszikus és régi magyar	12 db	
Mai magyar	31 "	szépirodalom
Világir. klasszikusai	18 "	összesen
Nem szocialista országok mai írói	9 "	112 db
Szovjet irodalom	7 "	
Népidemokratikus	3 "	
Ifjúsági	32 "	
Társadalom tud.	4 "	szakirodalom összesen
Természet tud.	4 "	35 db
Műszaki	9 "	
Mezőgazdasági	3 "	
Egyéb szakirodalom	15 "	

Az összes kölcsönzés 23,8 %-a került ki a szakirodalomból. A szépirodalomnál – mint várható is volt – a felnőttek irodalmából vittek többet.

Gévay Ágnes

BESZÉLGESSÜNK...

Néhány megjegyzés a törzsanyag társadalomtudományi /ideológiai/
részlegének vizsgálatához.

A könyvtárak tartalmi, nevelő munkájának javításához mind jobban szükséges a községi könyvtárak állományának és az állomány felhasználásának részletes megvizsgálása, elemzése. Ebből az elgondolásból indult ki a Megyei Könyvtár, amikor az év elején elhatározta, hogy elsőnek a tudatformálásban oly nagy szerepet játszó társadalomtudományi /ideológiai/ irodalom állománycsoportjánál kezdi ezt az elemző munkát.

Első lépésként - a vizsgálatához - egy 90 műből álló alapjegyzéket állítottunk össze. Abból indultunk ki, hogy a községi könyvtárak - mint az általános művelődési igények kielégítésére szolgáló közművelődési könyvtárak - állományát a szépirodalom és a gyermekirodalom mellett a legalapvetőbb, legáltalánosabb, valamint népszerű, olvasmányos művekből kell kialakítanunk.

Fentiek alapján a társadalomtudományi /ideológiai/ művek közül a felmérés alapjául szolgáló jegyzékbe a következő műveket vettük fel:

- 1./ A marxizmus-leninizmus klasszikusainak legszélesebb érdeklődésre, számotartó műveit /Pl. A kommunista kiáltvány, Marx-Engels: Válogatott művek, Lenin: Válogatott művei I-II. stb./
- 2./ Különböző filozófiai /ideológiai/ kérdéseket tárgyaló áttekintést nyújtó egyéb műveket: Pl. A marxista-leninista esztétika alapjai, Mitológia, Filozófiai Lexikon stb./
- 3./ Politikai, történelmi műveket, amelyek egyrészt a politikai iránymutatást nyújtó intézkedések népszerűsítését szolgálják, másrészt a helyes politikai érzék, hozzáállás kialakítását, a mai világpolitikai helyzet megértését segítik elő. /Pl. A nagy októberi szocialista forradalom története, a SzKP története, a XXII. és a VIII. kongresszus anyaga, Russel: A horogkereszt rémtettei, a marxizmus-leninizmus klasszikusainak életrajza stb./

A jegyzéket a Könyvtártudományi és Módszertani Központ által kiadott törzsanyagjegyzék, a Könyvtárellátó rendelési jegyzékein szereplő törzsanyagjelölés és - bizonyos mértékig /a köznevelődési könyvtár funkcióját szem előtt tartva/ a különböző pártoktatási formákhoz szükséges irodalom jegyzékeinek felhasználásával állítottuk össze.

A felmérést - néhány kivételtől eltekintve - elvégezték. A beérkezett adatokat feldolgozva a következő képet kaptuk:

Járás	Hány könyvtár szolgáltatott adatot?	A jegyzéken szereplő 90 műből	
		Egy kv- ra jutó művek átlagos száma	%
Bicske	13	15	16,5
Dunaujváros	12	34	37,4
Mór	13	17	18,7
Sárbogárd	20	29	31,9
Székesfehérvár	37	19	20,9

Ezek a számok azt mutatják, hogy a jegyzéken szereplő - túlnyomórészt törzsanyagot képező - művek közül alig minden ötödik fordul csak elő az egyes községi könyvtárakban. Ha most nem járási átlagban vizsgáljuk a művek előfordulásának gyakoriságát, hanem egy-egy járáson belül, akkor a következő adatokat kapjuk:

Járás:	Egy könyvtárban a jegyzék művei közül meglévők száma		
	legtöbb	legkevesebb	átlag
Bicske	45	3	15
Dunaujváros	55	10	34
Mór	30	7	17
Sárbogárd	57	9	29
Székesfehérvár	52	5	19
Megyei szinten	57	3	22

Ez a táblázat azt mutatja, hogy egy járáson belül is nagy eltérések vannak – még az azonos körülmények között működő könyvtárak között is – az állomány összetételében.

Van olyan könyvtár /Vértesszőlős/ , ahol a felmért 90 mű közül mindössze három van meg az állományban, de még a legtöbb ilyen művel rendelkező könyvtárból is hiányzik a műveknek több, mint egyharmada.

Nagyon tanulságos azoknak a könyvtáraknak a felsorolása, amelyekben legkevesebb a jegyzéken szereplő mű. Vértesszőlősen 3, Vértesszőlősen 4, Mohán és Száron 5-5, Nadapon és Tabajdon 6-6, Bakonykútin, Ujbarokon, Vereben 7-7, Guttamásiban, Isztiméren és Alsószentivánon 9-9 mű található ezekből.

Közelebbről megvizsgálva a megnevezett könyvtárak helyzetét azt találtuk, hogy szinte mindegyiknél hosszabb ideig könyvtáros válság volt. Évekig elhúzódó könyvtáros csarék, vagy éppen többszörös könyvtáros-változás elég döntően szólt bele ebbe a nem valami kedvező állománygyarapításba. Természetesen nem mult el nyomtalanul az egyes községeknél – hacsak átmenetileg is – kihagyott évi könyvbeszerzési keret visszahúzó hatása sem.

Kedves Munkatársaink! Ezek a tanulságok figyelmeztessenek mindenkit a rendszeres és nagyon megfontolt állománygyarapításra. A legtöbb megjelölt művel rendelkező könyvtáraink könyvtárosai sem lehetnek túlságosan elégedettek.

Még ezekben a könyvtárakban is csupán 42-57 felsorolt mű fordul elő, tehát a műveknek közel fele hiányzik a legjobban ellátott könyvtárakból is.

Érdekes a jegyzéken szereplő művek költségkihatásának vizsgálata is.

Járás:	A jegyzéken szereplő művek közül	
	A járásban meglévő példányok ára összesen Ft.	A járásban hiányzó példányok beszerzéséhez szükséges összeg Ft.
Bicske	6.423.-	37.919.-
Dunaujváros	13.291.-	34.219.-
Mór	5.109.-	39.233.-
Sárbogárd	17.878.-	45.468.-
Székesfehérvár	22.845.-	100.680.-

Hasonlítsuk össze ezeket az adatokat - a beszerzés lehetőségeire gondolva - az 1963-65. évi könyvbeszerzési keretek alakulásával.

Járás:	Egy községi könyvtárra jutó beszerzési keret		
	1963.	1964.	1965.
Bicske	9.585.-	7.741.-	2.857.-
Dunaujváros	20.000.-	13.856.-	3.714.-
Mór	7.500.-	5.245.-	3.000.-
Sárbogárd	13.550.-	8.333.-	2.340.-
Székesfehérvár	18.000.-	8.472.-	3.600.-

Ezekből az adatokból első pillanatra is kitűnik, hogy a könyvbeszerzési keretek fokozatosan csökkenek, míg a könyvkiadás és az olvasói igények növekednek. Ez a jelenség annál inkább elgondolkodtató, mert éppen az utóbbi években változik a mennyiségi olvasói igény sokrétű, minőségi i-

Megjegyezni kívánjuk, hogy az 1965-ös beszerzési keretek csak az állami költségvetésbe beállított összegekből adódnak, míg az 1963. és 1964-es adatokban a póthitelek szövetségi támogatás, KÖFA-támogatás is szerepel. Lényegesen azonban nem változik a helyzet, mert részben - a központi-lag előírt - 15 %-os csökkentést még nem vontuk le a költségvetési előirányzatból, másrészt az előző évek póthitel - juttatásaira sem lehet számítani a takarékosági intézkedések következtében. A községfejlesztési alapból történő támogatás is évről-évre csökkenő irányzatot mutat.

Mindezek a körülmények részben arra figyelmeztetik a könyvtárosokat, hogy nagyon meggondoltan és gazdaságosan rendeljenek, másrészt arra, hogy mindent kövessenek el a könyvállomány gyarapítása érdekében újabb források felkutatására /tsz kulturális alap, földművesszövetkezet/.

Visszatérve a gondosan megválogatott, jó összetételű könyvállományra, megállapíthatjuk, hogy a legjobb könyv is értéktelen marad, ha az nem jut az olvasó kezébe és nem terjeszti a benne lévő ismereteket, gondolatokat. Ezért - csupán gyors tájékozódás céljából - kiválasztottunk néhány olyan művet, amely a jegyzéken szereplő művek közül a legtöbb könyvtárban megvan.

Álkalomszerűen megnéztük 18 községi könyvtárban /könyvtárak 18%-ában/ ezek forgalmát, s a következő adatokat kaptuk:

A mű szerzője és címe:	Hány kvtában van meg a könyv	Hány kvt-ban kölcsönözték	Hányszor kölcsönöztek összesen	Egy kvt-ra jutó kölcsönzési átlag
Karsai: A berchtesgadeni sasfészek	14	13	187	14,4
Karsai: A budai Sándor palotában történt	14	13	199	15,3
Karsai: "Országgyarapítás..."	7	6	67	11,0
Kraus-Kulka: Halálgyár	12	10	100	15,6
Kraus-Kulka: Éjszaka és köd	8	6	91	15,0
Kireljov: Könyv a bibliáról	10	6	21	3,5
Kézikönyv a vallásról	14	4	12	3,0

Ez a gyors - alkalomszerű - felmérés, anélkül, hogy általános érvényű, vagy messzire mutató következtetéseket vonnánk le belőle, rávilágít arra, hogy a legolvasottabb művek sincsenek meg minden könyvtárban. Különösen feltűnő az ateista jellegű művek csekély száma, illetve forgalma. Találkoztunk a felmérés során egy-két olyan könyvtárossal, aki szerint "ezeket a műveket nem olvassák, nem keresik az olvasók". - Nehéz megérteni ezt a véleményt akkor, ha éppen a szomszédos községben /alig 2-3 kilométerre az előbbtől/ ugyanazt a könyvet szinte elkapkodják az olvasók. Jó lenne ilyen esetben a könyvtárosnak egy kicsit elgondolkoznia a dolgon, vajon miért nem keresik az olvasók ezeket a könyveket az ő könyvtárában. Annál inkább érdemes munkatársainknak a jegyzéken szereplő könyvek forgalmát saját házuk táján is megvizsgálni, mert itt nem idejétnult, elavult művekről van szó. A jegyzéken szereplő könyvek 78%-a 1959. óta jelent meg, tehát ez a művek szükségességét és időszerűségét is jelzi.

A felmérésből máris levonhatunk néhány megszívlelendő tanulságot:

- 1./ Községi könyvtáraink állományába - főleg a törzsanyagba - tartozó alapvető társadalomtudományi /ideológiai/ művek számának gyarapítása elsőrendű feladatot képez.
- 2./ A jelenlegi hagyományos erőforrásokon kívül /költészet, KÖFA/ szükséges - a helyi párt- és tanácsi, valamint társadalmi szervezetek segítségével - az üzemek, gazdaságok /tisz-ek/ aktív anyagi támogatását is megnyerni, hogy az állomány hiányosságait minél hamarabb megszüntethessék.
- 3./ Könyvtáros munkatársaink állandóan és rendszeresen foglalkozzanak az állomány összetételének, a beszerzett művek megfelelő olvasztatásának, egyszóval a könyvtárak tartalmi munkájának megjavításával.

dr. Kerekes András

Egy ajánló polc tapasztalatai /Könyvajánlás a Rádió és
TV műsorához/

Több mint egy esztendeje hétről-hétre rendszeresen megrendezzük a heti rádió és televízió műsor kiemelkedő adásaihoz a könyvajánló polcot. A kiemelt műsorszámokat az adás időpontjának feltüntetésével kifüggesztjük.

Elvünk, hogy lehetőleg a hét minden napjára kiemeljünk valamit. Természetesen előfordul, hogy egy-egy nap műsorából semmi sem szerepel propagandánkban, más napra esetleg több műsor ajánlása is esik. A kiírt műsorszámok között irodalmi, zenei, képzőművészeti, természettudományos és technikai vonatkozású egyaránt szerepel. Fő célunk, hogy a változatosan szerkesztett könyvkiállításokkal minél több olvasó figyelmét hívjuk fel a rádió és televízió műsora adta művelődési lehetőségekre, s ugyanakkor, a rádió és televízió rendszeres hallgatói és nézői minél szélesebb körben igényeljék a látott és hallott ismeretek elmélyítését könyveken keresztül is.

Tapasztalataink szerint a kettős cél figyelmes szerkesztés mellett megvalósítható.

Többször előfordult már, hogy egy-egy könyv megragadta a böngészők figyelmét, s kiválasztva azt kölcsönzésre, a könyvtárostól a Rádió és Televízió ujságot is elkérték, hogy részletesebben tájékozódjanak a műsorról, amelyhez a könyvet kiállítottuk.

Az esetek többségében azonban a már elhangzott műsorokkal kapcsolatban kölcsönöztek irodalmat ajánló polcokról.

Ügyelünk arra, hogy hét végén se legyen üres a polc. A kikölcsönzött művek helyére a kiállítás kezelője naponta újabbakat tesz előre elkészített jegyzéke szerint, amely mindig több művet tartalmaz az állvány befogadó-képességénél.

Az alábbiakban néhány sikeres műsor- és könyvajánlást mutatunk be:

A hét zeneszerző: Smetena, Dvorák

/1965. máj. 3-9./

Horejs: Antenin Dvorák élete és művei képekben

Martinov: Smetena

Sárai: A cseh zene története

Eösze: Az opera utja.

A művelődéstörténet nagy korszakai: Az ősi India

/1965. máj. 11. Kossuth 15.00/

Indiai népek és mondák

Baktay: India művészete

Szilágyi: India tegnap és ma

Nagy S.: Hetedhét országon keresztül Indiába

Stein A.: Nagy Sándor nyomában Indiába.

Rádióiskola, Csillagászat, A Mars-bolygó

/1965. ápr. 20. Kossuth, 16.10/

Kulin: Az ember és a világmindenség

Kulin: A távcső világa

Horváth: A végtelen világegyetem

Horváth: Csillagnézők,

Csillagászati évkönyv, 1964.

Rádió - szabadegyetem. Merre tart a repülés?

/1965. július 28: Petőfi, 18.20/

Wissmann: A repülés története

Nagyvárad: A korszerű repülés

Hitzinger: Tüzes nyilak a világűrben.

Statárium, Rádiójáték Sallai Imre és Fürst Sándor peréről.

/1965. július 29. Kossuth 14.20/

Domokos József: "... emlék az proletár!"

Ki tud többet Franciaországról?

/1965. július 14. Kossuth 18.52/

Francia irodalom /Világirodalmi antológia a középiskolák számára/

Boldizsár: Rakonok és idegenek. Franciaországi utinapló.

Lindner: Szép Párizs...

Párizs. Francia írók, költők, festők Párizsról.

Pogány: Párizs

Zola válogatott művészeti írásai

Dobossy: A francia irodalom története.

Komló László: Ipari mezőgazdaság felé. Franciaországi utinapló.

Alkotónühely: Michelangelo.

/1965. szept. 29. TV. 1955/

Lyka: Michelangelo

Schulz: Kőbe zárt fájdalom

Michelangelo versei

Eszláry: Michelangelo és kora

Lyka: Képek, szobrok

László: Leonardo, Michelangelo, Raffaello.

Hegedüs Éva

AZ ÉN MÓDSZEREM:

Hogyan foglalkozom az ifjúsággal?

Községünkben augusztus 20-án negyed ízben rendeztük meg a már hagyományosá vált falunapot. A Művelődési Ház ilyenkor kiállítások középpontja, melyet többszáz ember keres fel. A sikeres rendezésből a könyvtár is kivette részét. A könyvtárban könyvkiállítást és az ötéves fejlődést magába foglaló grafikonos kiállítást rendeztem. Augusztus 20-án is nyitvatartottam a könyvtárat, hogy megtekinthessék a kiállítást olyan emberek is, akik még nem voltak soha a könyvtárban. Tizenkét új olvasó iratkozott be az nap!

Az egyik grafikonon az olvasók kor szerinti megoszlását dolgoztam fel. Érdekes eredményt kaptam.

1961. augusztus 15.	az olvasók	8,3 %-a volt	14-18 év közötti
1962.	" "	6,0 %-a	" "
1963.	" "	9,2 %-a	" "
1964.	" "	17,1 %-a	" "
1965.	" "	17,2 %-a	" "

1963-ról 1964-re 7,9 %-kal emelkedett a 14-18 év közötti fiatalok száma /többel, mint az 1962-es eredmény/.

Mi is volt ennek a rohamos emelkedésnek az oka?

Nagyon szeretem a fiatalokat. Nagyon megszerettem a könyvtáros foglalkozást, most már hivatásomnak is érzem. Tisztában vagyok azzal, hogy már gyermekkorban kell megszerettetni az olvasást. Belőlük kell kinevelni a jövő jó olvasónemzedékét.

A fiatalokkal való foglalkozáson sokrétű. Az alsós kisdíákoknak mesedélután, diavetítést tartok, próbaként most vezetjük be a bábos foglalkozásokat. Nagyobb gyerekeknek felolvasást, könyvismerttetést tartok, melyet egy-egy irodalmi, történelmi, képzőművészeti társasjáték tesz érdekessé, szinessé és vonzóvá. A VII. - VIII. osztályosok között sokszor már vitát is rendezünk egy-egy elolvasott könyvről, közösen meghézett filmről.

Különös ~~viszont~~ foglalkozom az általános iskola padjait elhagyó fiatalokkal. Egyekszem megerősíteni a könyvtár iránti bizalmukat. Tőlem ezek a gyerekek nem kérhetek és nem kérhetnek semmi olyant, amit - ha erőmből telik - ne teljesítenék. Szívesen segítek nekik az olvasmányaik kiválasztásától kezdve, a rejtvények megfejtésén keresztül egészen a házilecke problémáig. Nem ragaszkodom órához, a segítség nagyobb része munkaidő után történik. Lassan úgy vettem észre bizalmasukká lettem. Elértém azt, hogy ma már nemcsak én szeretem őket, hanem ők is viszont, és én is kérhetek tőlük bármikor bármit, szívesen segítenek.

Kialakult egy külön kis kollektíva, amelynek tagjai nagyobb érdeklődést tanúsítanak az irodalom, a zene, a film, a művészetek iránt. A magja először csak szűkebb baráti köröm volt. Megbeszélünk egy-egy könyvet, filmet stb. Később már ezekre a beszélgetésekre elhozták magukkal ismerőseiket. A faluban is visszhangja lett. 1965. elejétől már rendszeresekké váltak ezek az összejövetelek, negyedévenként előre megbeszélte programot állítottunk össze.

Ennek a kis kollektívának a tagjai azonban nemcsak akkor látogatnak be, amikor éppen egy könyvismertetést vagy egy megbeszélést tartunk, hanem mindig amikor idejük engedi, benéznek pár pillanatra, elvisznek egy-egy irodalmi lapot, érdeklődnek az új könyvek iránt, megkérdezik nincs-e segítségére szükségem.

Összejöveteleink szinte klubszerűek. Szeretnek bejönni ezek a fiatalok azért is a könyvtárba, mert itt kulturált környezetben tölthetnek el szabad idejükből egy-egy órát. És talán azért is, mert magam is hasonló koru fiatal vagyok, minden érdekel, ami a tőlem egykoruakát.

Az elmúlt tanévben kapott szakgimnáziumot Csákvár. A gimnázium olvasniszerető fiataljait az Ifjú Olvasók Köré gyűjtöttük egybe, amelybe bekapcsolódott az előbb említett kis kollektíva is. A kör munkáját segíti egy fiatal most végzett irodalomszakos pedagógus. Programjuk szép és érdekes. Összejöveteleinket kéthavonként tartjuk, és a magyar regényírás nagyjaival ismerkedünk.

barátkozunk. Elképzeléseink ~~széles körűt~~ ~~amelyet már a gyakorlat is igazolt/~~ nem egy személy foglalkozik a kijelölt regényiróval egy vagy másfél órán át, hanem ő csak a keretet adja. Regényeket ismertetünk, de ezt maguk a fiatalok /az szerint, hogy kinek melyik tetszett a legjobban/ végzik. Érdekes az, hogy milyen nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy feladatokat kapnak és ők is részesek, tőlük is függ az irodalmi délután sikere. Ők maguk is jönnek ötletekkel. Pl. a Jókaiival foglalkozó irodalmi délutánon nemcsak regényismertetés, megbeszélés, életrajzi ismertetés hangzik majd el, hanem vers Jókairól. Anekdóták is - amelyek nagyrésze a fiatalok kutatásából származik - fogják színessé tenni azt.

Talán ez a néhány dolog volt az olvasók száma rohamos emelkedésének oka. Visszatekintve a munka nem is volt olyan nehéz, csak egy kis akarat, találékonyság és a fiatalok iránti önzetlen ragaszkodás és szeretet, érdeklődésük felébresztése kellett hozzá. S ennek egyik fontos kelléke a könyvtáros lelkiismeretes munkája.

Ugrits Margit

KÖNYVTÁRAINK ÉLETÉBŐL

Kinőttük a régi falakat!

Könyvtáraink az utóbbi években nagy fejlődésen mentek keresztül. Fejlődött a könyvállomány, növekedett az olvasók száma.

Ez az örvendetes fejlődés nagy problémát állította könyvtárainkat és könyvtárosainkat. Egyik másik könyvtárunk feszíti a régi falakat. Feszíti a könyvállomány, feszíti az olvasók száma.

Ezt két község Etyek és Felcsut adataival próbálom alátámasztani.

Etyek

Év /III.n.é./	Könyvállomány	Olv.sz.	Kölcsönzött kötetek sz.
1961.	834 köt.	146 fő	498 köt
1962.	1471 "	350 "	716 "
1963.	2189 "	443 "	810 "
1964.	2946 "	616 "	1659 "
1965.	3358 "	556 "	2296 "

A könyvtár területe 2,5 x 6 = 15 m². A 3358 kötet könyv 5 db kétméteres polcon van elhelyezve.

Felcsut

Év /III.n.é./	Könyvállomány	Olv.sz.	Kölcsönzött kötetek száma
1961.	514 köt	100 fő	480 köt.
1962.	888 "	189 "	112 "
1963.	1471 "	347 "	1099 "
1964.	2256 "	436 "	1133 "
1965.	2268 "	386 "	1137 "

A könyvtár területe 4 x 4 = 16 m². A 2268 kötet két nagy és egy kisebb polcon, meg egy szekrényben van elhelyezve.

Ezek a könyvtárak már könyvraktárnak is szüfoltak. De nehezen felelnek meg az ilyen nagyszámu olvasó befogadására és ennek megfelelő nagyszámu kölcsönzés lebonyolítására. Arra sincs lehetőség, hogy az olvasók, ha csak rövid időre is, de leülhessenek. Ezzel a problémával feltétlenül foglalkozni kell, mert csak a megfelelő feltételek megteremtése a biztosítéka annak, hogy könyvtáraink a kultúrforradalomból rájuk háruló feladatot teljesíteni tudják és tovább fejlődhessenek.

Mátyás Kálmárné

Tapasztalatcsere Bács-Kiskun megyében.

1965. aug. 26-án reggel 7 órakor a Megyei Könyvtár munkatársának vezetésével 4 községi könyvtáros, Boross Jenőné Szabadhidvég, Bodri Dezsőné Kálóz, Farkas János Lajoskomárom, Kótai Lajosné Sáregres, és Stühl Éva járási instruktorként tapasztalatcsereére indult Bács-Kiskun megyébe.

10 órára értünk Kecskemétre. Utunk először a Megyei Könyvtárhoz vezetett. 12 óráig a Megyei Könyvtár olvasószolgálati munkájával ismerkedtünk meg. Új dologként láttuk a tikettek segítségével a statisztika készítését. A statisztikát a könyvtáros kölcsönzés közben végzi. A munkanapló beosztása szerint kis dobozok vannak. Amíg az olvasó aláírja a kartonokat a kölcsönző könyvtáros a kis tiketteket beledobálja a megfelelő dobozokba. A kölcsönzés végén nem kell megegyszer kézbe venni a személyi lapokat, /amit náluk tasak helyettesít/ és kiszedni a kartonokat, hanem csak összeszámolja, hogy melyik dobozban hány tikkett van. Nagymértékben leegyszerűsíti a statisztika készítését, s idő megtakarítás is.

Megtekintettük a Megyei Könyvtárt, amely már régen kinőtte helyiségeit. Pl. az iradályhelyiségek a raktárban, a polcok között vannak.

Ebéd után folytattuk utunkat.

Első állomás a kiskunfélegyházi járási könyvtár lett volna, azonban csütörtökön éppen szabadnap volt, így csak a muzeyot tudtuk megnézni ami felejthetetlen emlék volt mindannyiunk számára.

Kiskunfélegyházáról Kiskunnajszára mentünk. Kiskunnajsa 13000 lakosú község, két függetlenített könyvtárossal. A könyvtárhelyiség tágas, világos volt. Külön helyiségben van a gyerekrészeség, és szép olvasóterme, illetve hírlapolvasója van. Nekünk szokatlan volt az ilyen községi könyvtár, hiszen nálunk kisebbek a községek, a könyvtárak is. A könyvtárnak jó a kapcsolata a tömegszervekkel. Az, hogy a szövetkezetek támogatják a könyvtárat igen örvendetes. Pénzt adnak a könyvtár részére könyvbeszerzésre és azt a könyvtáros a szükségletet figyelembe véve, használja fel.

Másnap 27-én reggel Kiskőrösön megtekintettük a könyvtár szomszédságában lévő Petőfi Múzeumot.

Kiskőrösről Kecelre mentünk, ahol újból egy községi könyvtár munkájával ismerkedtünk. 10.600 a lakosok száma, 10.000 kötet a könyvállomány és 1360 olvasója van. Másfél létszámmal működik. Itt is nagyobb helyre lenne szüksége a könyvtárnak. Nemcsak a mi községeinkben van ilyen probléma. Raktári katalóguson kívül betürendes katalógusa is van. Ötletes megoldásként láttuk Kecelen, a polcok fölé helyezett neonsövet, ami lefelé világít a polcokra. Berendezése egységes, egyforma fapolcokkal. A könyvtár vasárnap is nyitva tart.

Utunk Kalocsára vezetett tovább.

Maga a könyvtár impozáns látvány. A kalocsai járási könyvtár helyi tevékenysége kiemelkedő. A Könyvbarát Bizottság feltámasztása érdekében a könyvtárban létrehozták az értelmiségi klubot, tagjai havi 10.- Ft. tagsági díjat fizetnek. A klub tagjai közül kerül ki a Könyvbarát Bizottság tagsága és vezetősége.

A könyvtár előadássorozatot indít, folyóirat vitákat rendez. Névsort állított össze, a névsoron azoknak a neve szerepel, akiket meghívnak a klubestekre és előadásokra. Mindig "teltház" van rendezvényeiken. A könyvtár este 7-ig tart nyitva, 4 este klubfoglalkozás is van. A járási könyvtár 3 könyvtárossal dolgozik, kevés a létszám, így a hálózati munkára nem tudnak kellő gondot és időt fordítani.

Kalocsán megtekintettük a Népművészeti Házat, majd a kalocsai járásba indultunk tovább. Voltunk Foktón, ahol a könyvtár a kulturotthonban van elhelyezve. Két-három ezer a lakosok száma, ez a község hasonló volt a mi községeinkhez.

A kulturházat 1 millió költséggel újították fel. A könyvtár két helyiségből áll, az olvasótermi részben van elhelyezve a gyermekrészleg. A könyvtárnak agilis könyvtárosa van, igen szép eredményeket ért el két

év alatt.

Dunaszentbenedek volt a következő állomás, Nem a legjobban működő könyvtárak közé tartozik. A könyvtáros tájékozatlan volt a legalapvetőbb kérdésekben. Munkanaplója és általában a nyilvántartásai elhanyagoltak.

1965. aug. 28. Szombat. Utolsó napon a kecskeméti járásban néztünk szét. A lajosmizsei könyvtárban voltunk. Ezekben a napokban költözködött át a könyvtár új helyiségébe. 13.000 a lakosok száma, 1900 az olvasóké, nagyon kevés a könyv, mindössze 6700, s ezért alig tudja kielégíteni az igényeket. Ezenkívül el kell látnia néhány fiókkönyvtárat is. A könyvtár rendezvényei elég jól sikerültek.

Jellemző volt általában a meglátogatott vidékre a tanyavilág, a szétszórt település, ahol könyvkölcsönzők működnek.

Ugy érzem mindannyiunknak hasznos volt a tapasztalatcsere. Megismertük Bács Kiskun megye könyvtárosainak, könyvtárainak életét.

Igyekszünk a tapasztalatokat könyvtárainkban hasznosítani.

Stuhl Éva

10

H i r l e i r k

A székesfehérvári járás kiemelt községi könyvtárosa a Pest megyei községi könyvtárakba látogattak el tapasztalatszerzés céljából, - járási könyvtárigazgatóink pedig a kalocsai, és paksi járási könyvtárosokkal cseréltek hasznos tapasztalatokat szeptember hó folyamán.

10

Szeptember 9-én George Gray a ST Andrews /Skócia/ Egyetem könyvtárigazgatója látogatta meg, szeptember 14-én pedig Opolo lengyel város Székesfehérvárott tartózkodó vezetői nézték meg a Megyei Könyvtárat.

3

Kedves kiállítást rendezett a Megyei Könyvtár gyermek részlege az iskolaév kezdetén "köszöntjük az első osztályosokat" címmel.

3

A felnőtt kölcsönző kiállításai közül az évfordulóhoz kapcsolódó - így a Van Gogh, Semmelweis, Albert Schweitzer, Benedek Marcel életét és műveit bemutató kiállítások vonzottak sok nézőt, - a Bartók Béla évfordulóra készült kiállításról, melyet zenei szemléltetéssel színesítettünk a Fejér megyei Hirlap is beszámolt.

3

A Megyei Könyvtár gyermekrészlegében legfiatalabb könyvbarátaink részére szeptember 25-én rendeztük az 1965/66 év első mesedélutánját, a Gyermekkönyvbarát Kör évnyitó foglalkozását október 2-án tartottuk a "Miről hallhatsz a könyvtári délutánokon" című kiállítás megnyitójával.

3

Október 10-én nyílt meg a Csók István Képtárban a "Nyolcok és az Aktivisták köre" című kiállítás a XX. század művészete sorozatban, amelyhez könyvtárunk ajánló bibliográfiát készített, ennek anyaga kiterjed a kiállításához kapcsolódó hangverseny és előadások programjára is.

Szeptember 3-án Előszálláson volt az őszi Megyei Könyvhetek keretében az első "Falusi Könyvnap". A jól sikerült író-olvasó találkozón Pándi Pál irodalomtörténész és Vihar Béla költő vett részt.

1. - . -

Augusztus 20-án adták át a Sárbogárdi járási Művelődési Házban - a járási könyvtár új, modern helységeit.

1. - . -

Október 17-én Iszkaszentgyörgyön "Népművelési Nap" keretében avatták fel az újjáépített művelődési otthonban az új könyvtárhelységeit.

3. - . -

Október 2-án a Megyei Könyvtár KISZ szervezete mesedélutánt és mesefilm vetítést rendezett könyvtárosaink gyermekei részére.

- . -

T A R T A L O M

Dr. Kerekes András: Új munkaév elején	1.	oldal
Őszi Megyei Könyvhetek, 1965.	4.	"
Gévay Ágnes: Első nap a felnőtt könyvtárban	6.	"
BESZÉLGESSÜNK:		
Dr. Kerekes András: Néhány megjegyzés a törzsanyag társadalom- tudományi /ideológiai/ részlegének vizsgálatához	7.	"
Hegedüs Éva: Egy ajánló polc tapasztalatai /Könyvajánlás a Rádió és TV műsorához/	13.	"
AZ ÉN MÓDSZEREM:		
Ugrits Margit: Hogyan foglalkozom az ifjúsággal	16.	"
KÖNYVTÁRAINK ÉLETÉBŐL:		
Mátyás Kálmánné: Kinőtték a régi falakat.	19.	"
Stuhl Éva: Tapasztalatcsere Bács-Kiskun megyében	20.	"
HIREINK	23.	"
Tartalom	25.	"

KÖNYVTÁRI HIRADÓ

Fejér megye közművelődési könyvtárosai számára, /körlevélként/. Szerkeszti: a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár módszertani csoportja. Székesfehérvár Bartók Béla tér 1. Telefon: 26-84. Felelős kiadó: dr. Csongor Endréné.

Készült a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
házi sokszorosítóján, 350 példányban.
A címlapterv Galántay György munkája.

1965. október.